

Lehota M. János

„Valahol otthon lenni a világban...”

Jegyzet a Ludvig Művésztelepek margójára

A ház kitüntetett szerepe nem abban rejlik, hogy az emberi tevékenység végcélja, hanem hogy annak feltétele, és ebben az értelemben a kezdete. A természet megjelenítéséhez és megmunkálásához, világként történő kirajzolódásához szükséges behúzóds a ház formájában megy végbe. Az ember úgy tartózkodik a világban, mint aki egy magánterületről, egy itthon felől érkezett, ahová bármely pillanatban visszahúzódhat. Nem egy csillagközi térből jön, ahol önmagát eleve birtokolni és ahonnan minden pillanatban újrakezdeni kellene veszélyes földre szállását. De nem durván odavetett és magára hagyott a világban. Egyidejűleg kint és bent lévén, egy bensőségességből kiindulva kifelé halad. Másfelől viszont a bensőségesség egy házban nyílik meg, mely e kintben helyezkedik el.

E. Lévinas

1998-ban Ludvig Zoltán és Páli László „felfedezték” egy kicsiny falu háborítatlan és csendes birtokán a művésztelep létének lehetőségét. Olyan „tábortüzet” találtak Magyarország délnyugat-dunántúli szegletének dombos-dombos, erdővel borított táján, amit körülülhetnek, körülékelhetnek, körüláncolhatnak a legkülönbébb nyelveket beszélő, a legkülönbébb vidékekről és országokból érkező „vándorok”, ahol mindenki elmesélheti élete történetét, megoszthatja tapasztalatait a Másikkal a művészet örök, emberi és közös formanyelvén.

Kendlimajor. Ez a piciny falu Nagykanizsa mellett, azóta szimbolikus jelentésű összekötő kapocsá vált a művészek és a művészetet kedvelő közönség között, valódi közösségteremtő világgá-virággá szökkent az eltelt néhány év alatt. Természetesen nem előzmények nélkül való ez a születés sem; mint minden „otthonteremtődés”, ez is a mesék szerkezetét követi: elmene-tel a megszokott élet keretei közül, ismerkedés a távoli világ akadályokkal és örömmel teli birodalmával, és végül hazatérés új tapasztalatokkal, új barátokkal. Kendlimajor története is egy ilyen mesébe illik, ezért is kezdhetnénk úgy a mondandónkat, hogy: „Egyszer volt, hol nem volt...”

Graz mellett egy kisvárosban, Trofaiachban látta meg a napvilágot a Ludvig Művésztelep 1993-ban.

Ezen a hangulatos kis helyen hozta létre nyári tábort Ludvig Zoltán és a Kovacsics család, idilli környezetet kínálva minden alkotni vágyó művész számára. A helyszínt – egy 1100 méter magasan, a festői hegyoldalon fekvő kétszáz éves faházat – Kovacsics Miklós biztosí-

totta, Ludvig Zoltán pedig meghívta művészbárátait, megszervezte a nyugodt munkához szükséges feltételeket, és nem utolsó sorban, kapcsolatot teremtett a tábor és a közönség között. Ha visszatekintünk – egy kis

ugrással – a művészet európai történetébe, azt tapasztalhatjuk, hogy a művésztelepek, a művészi alkotócsoportok szerveződések a korábbi időszakokban elsősorban a zártság, az elhatárolódás szándéka vezérelte az alkotókat – elszakadás minden külső, „idegen” be-

hatástól. Nem csak térbeli, hanem közösségi is ez az elszakadás, kilépés a hétköznapi világ keretei közül, és kizárólag a művészi megformálásnak élni – ez volt a jellemző. A Ludvig Művésztelep azonban már a kezdet kezdetén a nyitottság, a kapcsolatteremtés reneszánsz alapokon nyugvó mintáját kívánta követni: bárki meglátogathatja a tábort, belenézhet az alkotás folyamatába, bekapcsolódhat a napi teendőkhöz, és beszélgethet a művészekkel, a látogatókkal. Ez az a jegye a tábornak, ami mindenképpen kiemeli a művésztelepek sorából, ami valódi találkozások színhelyévé varázsolja.

Az ausztriai művésztelep mintegy öt éven át látta vendégül Európa különböző országaiból odaseregülő művészeit és művészetkedvelőit, míg 1998-ban lejárt az öreg faház bérleti joga, és egy váratlan ötlettől vezérelve a tábor át nem költözött a kezdeményezés kiindulópontjára, Magyarországra. A hazatérés, a visszaérkezés öröme magával ragadta a kanizsai közönséget,

és a nemzetközi alkotók mellé – akik követték Ludvig Zoltánt – ők is csatlakoztak a tábor rendszeres látogatói, támogatói közé. Ekkor merült fel Kendlimajor, e csodás kis falu neve, a művésztelep leendő otthonaként. Páli László saját kéthektáros területén alakította ki azokat a körülményeket, ahol mind a mai napig 25-30 művész tud élni, alkotni. Az így megszülető, új művésztelep legfontosabb kiindulópontja, szervező ereje a világ felé teljes nyitottságban rejlett-rejlik mind a művészek egyénisége, a műfajok sokasága, mind a közönnyel való kapcsolattartás szintjén.

A tábor igazi különlegessége a sokszínűségében keresendő. Európa tíz országából érkeznek évről évre a művészek, és mint egy szimpóziumon, megosztják egymással gondolataikat, tapasztalataikat, és nem utolsósorban kritikáikat. Olyan találkozások jönnek létre újra és újra, akár a versenyeken, az olimpián –

mindenki kiemeli önmagából tudása legjavát, megmutatja mindazt, amit hosszú évek alatt értelt meg „újbejgye” végén. Platón Lakomájának (Symposium) zsvijaja csendül fel, a szépség és esztétikum hangjai vegyülnek össze a nyelvek – olasz, spanyol, orosz, szlovén, angol, német, dán, magyar – játékában. Bábeli kavalkád zürzavarának tűnhet az újonnan érkező tekintete előtt, ha nem derülne ki azonnal, hogy a közös – a világ épületének emelésére szolgáló – formanyelv, a művészet és a szépség kibomlásának, szeretetének nyelve nem kovácsolná egységgé e „munkásokat” a kimondatlan cél érdekében. A nyelvi kultúrák e személyes összetalálkozásán felül azonban a műfajok találkozásának is szemtanúja lehet az idelátogató: kerámia, tüzománc, fotó, fa- és bronzszobrászat, festészet, textil, gobelin és grafika – mind megtalálja a helyét az egységen belül, felleli kitarulkozásának potencialitását, és megmutatja magát teljes pompájában.

Ugyanakkor a tábor nyitott programjai lehetőséget biztosítanak más művészeti ágazatok megjelenésére is. Esténként rövidfilmvetítések, különleges utazások-

ról készített filmek, happening előadások, komolyzenei koncertek, testfestések és zenés műsorok színesítik a közösség életét. A Tiborcz Trió rendszeresen tartott jazz-koncertjei pedig a művészeket és a vendégeket is megihletik egy közös –

sokszor éjszakába nyúló – zenélés erejéig. Az alapok mindenképpen adottak, mivel a résztvevő alkotók – a „törzstagok” – az évek folyamán nagyszerű zenészekké, együttessé nőttek ki magukat, így gyakran ők töltik be a szabad esti órák csendjét. És ez a hangulat teremti meg azt a felhőtlen és idilli környezetet, ahol mindenki – az alapító és az újonnan csatlakozó alkotók, a vendégek és az idelátogatók egyaránt – azonnal megtalálja mozgásterét, helyét a közösséget összetartó „tűzhely-tábortűz” körül.

A munka e sokszínűség mellett azonban nem veszít figyelméből és komolyságából; 6-7 óra körül már szorgos élet folyik a vásznak, alapanyagok forgatagában, és sokszor csak este 11 táján kezdenek összegyűlni az alkotók megbeszélni az-

napi élményeiket, problémáikat. Így amikor a két hét eltelik – a nyári táboroknál –, a záró kiállítás magrendezése nehéz döntések elé állítja a szervezőket, hiszen résztvevőnként 8-10 alkotás is elkészül. A végeredmény viszont minden esetben lenyűgöző: eddig soha nem látott tömegek szokták megtekinteni a MEN-DAN Hotelben, illetve a Trend Galériában a tábort búcsúz-

ató eseményt. Nagykanizsa és környéke életében – ebből is jól látható módon – a tábor megszületése nagy változásokat hozott. Felélenkült a képzőművészet

iránti érdeklődés, fontossá vált az esztétikus, szép környezet kialakításának a megteremtése mind a közéletben, mind az otthonokban. Beszélgetések, parázs viták folynak a művészet általános kérdéseiről.

És mindez a művésztelep megszületésének is köszönhető. De hogy ne csak a város és környéke láthassa a tábor munkáját, ezért a tervek közt szerepel a közeljövőben, hogy országosan bemutassák a tizedik jubileumához érő Ludvig Művésztelep ezen idő alatt létrejött alkotásait, műveit, ami egyúttal tíz ország kor-

társ képzőművészetének átfogó tablóját, keresztmetszetét is láttatná, felmutatná. Ám ha valaki személyesen tekintene bele ebbe a nyüzsgő, élettel teli világba,

az 2002. január 14-én és 2002. júniusában megteheti a legújabb Ludvig Művésztelep megnyitása, megnyílása alkalmából.

A Ludvig Művésztelep eddig meghívott művészei: Adilov Kabul – Budapest, Anticevic Luka – Ausztria, Ariza Paco – Spanyolország, Bajrovic Skender – Szlovénia, Ballisager Kirsten – Dánia, Balogh István Péter – Budapest, Bauer Margareta – Ausztria, Brandner Georg – Ausztria, Cortese Marisa – Olaszország, Csávás Csaba – Nagykanizsa, Csuta György – Békés, Czinki Ortrun – Németország, Degaudenzi Damiana – Olaszország, Farkas László – Magyarbáhnegyes, Fischer György – Zalaegerszeg, Fleiss Dorothea – Németország, Fürtös Ilona – Nagykanizsa, Görgényi Tamás – Békéscsaba, Györfi András – Budapest, Golob Egidius – Ausztria, Horváth István – Zalaegerszeg, Hoványi Erika – Ausztria, Jais Hans – Németország, Kacsó Péter – Budapest, Kalcsó József – Kétegyháza, Kastelic Janko – Szlovénia, Klotz Miklós – Budapest, Korbely István – Szarvas, Kotnyek

István – Nagykanizsa, Kovács Emese – Budapest, Maklár Kálmán – Hajdúszoboszló, M. Molnár István – Tanakajd, Messmann Gerd – Németország, Mazzucco Eva – Ausztria, Németh Klára – Zalaegerszeg, Orosz Gergely – Budapest, Págyi Zsóka – Budapest, Pelles Róbert – Budapest, Sebestyén János – Budapest, Simon János – Sárvár, Spiss Pepi – Ausztria, Szabó László – Pécsvárad, Szekeres Emil – Nagykanizsa, Várkonyi János – Békéscsaba, Wilhelm Gábor – Nagykanizsa, Zajác Tamás – Tiszaújváros.

Creare ex nihilo

Amikor Ludvig Zoltán és Páli László „felfedezték” Nagykanizsa mellett egy kicsiny falu háborítatlan és csendes tanyáján a művésztelep létének lehetőségét, amikor egy ötlet átalakította Kendlimajor arcát, akkor e „felfedezés” teremtő aktusként öltött testet, művészi alkotásként formálódott meg. Kendlimajor ugyan korábban is létezett, de jelentéssel, értékkel nem telítődött, hiszen nem határozta meg tudatunk, énképünk rendjét, nem állt relációba a magunkban felépített valóságképpel: nem létezett számunkra. Elhaladtunk életünk minden pillanatában mellette, fehér folt volt elménk kozmoszában, anélkül, hogy tudatában lettünk volna e fehér foltnak, ezen ürnek. Így amikor kinyitotta kapuját az első művésztelep, felépült bennünk egy új alkotás – új elem került benső rendszerünk „valóságába”, módosítva a világról alkotott képünket. A Ludvig Művésztelep létreszökkenése analóg a művészi „tárgy”, vagy – mitikus példát említve – Pallas Athéné létreszökkenésével az Ég-Ura-Zeusz fejéből. A művészet pedig teremtés – a semmiből – úgy, hogy számunkra fénylik fel egy eddig nem létező világ egyéni értelmezésének lehetősége.